

Nova razvojna usmeritev – medpodjetniško logistično sodelovanje

V okviru evropskega projekta CORELOG je Fakulteta za gradbeništvo iz Maribora izvedla mednarodno primerjalno raziskavo o potrebnih razvojnih in pospeševalnih ukrepih na področju logistike. V sodelovanju s projektnimi partnerji iz šestih evropskih držav so bili identificirani, izbrani in ovrednoteni najbolj potrebni in pomembni ukrepi na področju logistike na mikro- in makroekonomski ravni. Rezultati analize so bili uporabljeni tudi za identifikacijo in ovrednotenje možnih ukrepov na področju potencialnega medpodjetniškega logističnega sodelovanja Slovenskega avtomobilskega grozda (ACS).

Stane Božičnik
Tomislav Letnik

Obseg logističnih aktivnosti v Evropi in svetu nezadržno hitro raste, zato se pojavljajo potrebe po novih ali posodobljenih zakonskih in uporabnih rešitvah. Pri izboru ključno pomembnih ukrepov na področju logistike v Evropi smo upoštevali in ocenili trenutne in prihodnje potrebe v logističnih procesih sodelujočih akterjev. Pri tem smo posebno pozornost namenili konkretnim ukrepom za pospeševanje učinkovitosti logističnih aktivnosti na podjetniški ravni, tako da smo se osredotočili na ukrepe, ki so značilni in potrebni v posamezni karakteristični fazi logističnega procesa v podjetju in med podjetji.

Na osnovi identificiranih podjetniških, regionalnih oziroma nacionalnih potreb smo ukrepe razvrstili v tri vsebinske kategorije: potrebne spodbude (subvencije) za optimalni razvoj logističnih procesov, konkretni izvedbeni logistični ukrepi, potrebni za hitrejši in učinkovitejši razvoj na tem področju, in ukrepi, ki bi jih kazalo poenotiti na ravni EU.

Da bi pridobili kar se da kompleksno in zanesljivo oceno razmer, smo v vseh sodelujočih državah pritegnili k sodelovanju najbolj kompetentne strokovnjake iz gospodarstva, politike, raziskav in izobraževanja.

Rezultati mednarodne analize kažejo, da so nujno potrebne subvencije za spodbujanje uporabe in razvoj intermodalnega transporta. Spodbude v okviru intermodalnega transporta bi kazalo namenjati izgradnji logističnih vozlišč in njihovim povezavam z obstoječim prometnim omrežjem. Prevladalo je mnenje, da bi morale biti subvencije v intermodalnem transportu namenjene predvsem ponudnikom logističnih storitev, in sicer na osnovi opravljenih tonskih kilometrov (t/km).

Sodelujoči strokovnjaki se strinjajo, da so za razvoj logistike pomembni ukrepi, ki bi pospešili razvoj na področju javno-zasebnega partnerstva (PPP). Prevladuje mnenje, da je na področju logistike premalo primerov uspešne implementacije javno-zasebnega partnerstva, zato je ključnega pomena spodbuditi proces mednarodnega prenosa dobrih praks na tem področju. Shema javno-zasebnega partnerstva bi morala biti namenjena predvsem izgradnji logistične in s tem povezane prometne infrastrukture. Prav posebno izpostavljena kot izredno primerno področje za javno-zasebno partnerstvo na področju logistike je bila izgradnja logističnih centrov.

Posebno poglavje je bilo namenjeno oceni in izboru najbolj pomembnih razvojnih ukrepov na področju logistike v podjetjih. V prihodnje bosta najpomembnejši nalogi na področju logistike v podjetjih razvoj in uvedba ukrepov, ki bodo omogočali logistično sodelovanje med podjetji. V najbolj razvitih regijah, na primer v Italiji, že razvijajo regionalne logistične razvojne centre, katerih glavna naloga je iskanje ukrepov za optimiranje logističnih procesov na nekem geografskem področju. Analize kažejo, da je mogoče s sodelovanjem med različnimi podjetji pomembno zmanjšati logistične stroške.

Na tem področju smo v Sloveniji na začetku pomembne razvojne poti. Najbolj razvita podjetja v Sloveniji danes že združujejo nabavne, proizvodne in prodajne logistične procese na ravni podjetja, s ciljem iskanja pozitivnih sinergijskih učinkov na podjetniški ravni. Logistično sodelovanje na področju naročanja in izkoriščanja transporta, skladiščenja itn. med različnimi podjetji pa se počasi razvija, saj mnoga podjetja menijo, da so nabavni in prodajni tokovi podjetniška skrivnost, zato medpodjetniško logistično sodelovanje zavračajo.

Kot drugo najpomembnejše razvojno področje v podjetniški logistiki je bila izpostavljena nadgradnja informacijskih in komunikacijskih tehnologij za upravljanje logističnih aktivnosti v podjetjih in med podjetji.

Tudi poenotenje aktivnosti med podjetji na področju koordiniranja in izvajanja skupnih nabavnih procesov tako v logističnem kot tudi v komercialnem smislu je bilo deležno posebne pozornosti.

V kategoriji ukrepov novih in razvojno pomembnih ukrepov na področju podjetniške in regionalne logistike so dobili pomembno mesto ukrepi in sistemi, vključno z opremo, ki omogoča, da različna podjetja skupaj naročajo transportne in druge logistične storitve tako na področju nabavnih kot tudi prodajnih logističnih tokov. Ti ukrepi omogočajo podjetjem zmanjševati logistične stroške in posredno s tem dosegati boljše poslovne rezultate ter dvig konkurenčne sposobnosti, ki se kaže poleg manjših stroškov tudi v izboljšani kakovosti nabave in dobave. Ti ukrepi omogočajo boljše izkoriščanje transportnih sredstev – višji »load factor«, manj praznih voženj, hkrati pa imajo pomemben vpliv na izboljšanje okoljskih vplivov prometa. Rezultati analiz poudarjajo, da bi moral uvajanje zgoraj predstavljenih ukrepov na podjetniški, medpodjetniški in regionalni ravni odločno podpreti tako javni kot zasebni sektor.

Poglavje o potrebnem poenotenju logističnih ukrepov na ravni EU izpostavlja potrebo po harmoniziranju znanj, informacijskih sistemov in izobraževalnih sistemov na področju logistike. Zakonodaja na področju pogojev opravljanja cestnega transporta v EU še ni usklajena. Strokovnjaki izpostavljajo, da bi bilo treba poenotiti predvsem obdavčitve za okolju prijazna vozila, davke

za gorivo tovornih vozil in delavne pogoje voznikov.

Možni logistično razvojni ukrepi znotraj ACS in njihovi učinki

Analiza logističnih procesov 21 podjetij članov ACS, ki je bila izvedena v okviru projekta Corelog, je pokazala, da so podjetja logistično različno razvita. Veliko podjetij že zaposluje logistične specialiste oziroma menedžerje, predvsem tista podjetja, ki so pomembno vezana na sodelovanje s partnerji v EU na logističnem področju, pa skoraj ne zaostajajo za velikimi partnerji v Zahodni Evropi.

Veliko analiziranih podjetij razvojno še ni doseglo ravni, ki bi jim omogočila povezovanje in optimiranje logističnih tokov znotraj podjetja. Logistični procesi so še pogosto ločeni in razmeroma samostojno obravnavani v prodaji, nabavi in ponekod tudi v proizvodnji, tako da o izkoriščanju sinergijskih učinkov, ki bi izhajali iz eno-

tnega obravnavanja logističnih procesov, na ravni podjetja še ne moremo govoriti. Rezultati mednarodne analize kažejo, da je treba v prihodnje logistične prihranke in rešitve iskati predvsem v povezovanju logističnih procesov znotraj in med podjetji. Podjetja, ki so vključena v ACS, imajo iz tega zornega kota določeno prednost, saj so med seboj že povezana in bi lahko izkoristila potencialne sinergijske učinke, ki bi nastali kot posledica sodelovanja na področju logističnih procesov. Ta ugotovitev je še toliko pomembnejša, saj si podjetja neposredno s svojimi proizvodnimi programi ne konkurirajo.

Gotovo bi vzpostavitev skupnega informacijskega sistema znotraj ACS, ki bi vsaj delno omogočil poenotenje naročanja in izvajanje transportnih storitev, predstavljal pomemben korak naprej. Tak sistem bi lahko omogočil povečanje izkoriščenosti transportnih sredstev, poenotil transportne

tarife, omogočil delno povezovanje nabavnih in prodajnih transportnih poti, delno bi omogočil zmanjšanje števila praznih voženj itn.

Primeri dobrih praks iz tujine kažejo, da se zaradi ostrih konkurenčnih pogojev na trgu in nuje po zmanjšanju logističnih stroškov veliko podjetij odloča za medsebojno sodelovanje, in to predvsem na področju združevanja transportnih procesov.

Ocena, je pokazala, da bi lahko 21 podjetij članic ACS, ki letno prepeljejo milijon ton tovara, z izkoriščanjem različnih racionalizacijskih možnosti in sodelovanjem na področju transportnih procesov skupno na letni ravni prihranila približno 6 milijonov evrov. To pa je znesek, nad katerim se kaže zamisliti. ■

Stane Božičnik in Tomislav Letnik, Univerza v Mariboru, Fakulteta za gradbeništvo